

MARTTI LUTHERIN VANHURSKAUTTAMISOPPI II Väinö Hotti

(nettikuva)

MARTTI LUTHER

10.11.1483 – 18.2.1546

Väliotsikot ja teh.VHn

*”Minä pyydän, että ihmiset olisivat minun nimeni suhteen vai-
ti eivätkä nimittäisi itseään luterilaisiksi, vaan kristityiksi. Mikä
on Luther? Ei tämä oppi minusta ole, eikä minua ole ristiin-
naulittu kenenkään edestä. **Paavali ei voinut sietää, että kris-
tityt nimittivät itseään hänen tai Pietarin mukaan.** Kuinka
sitten minä, vaivainen, haiseva matosäkki voisin antaa Kris-
tuksen lasten nimittää itseään minun kurjan nimeni mukaan?
Ei niin rakkaat ystävät, vaan hävittäkäämme juuria myöten
puoluenimet ja ottakaamme kristityn nimi hänen mukaansa,
jolta oppimmekin on! Minä en ole enkä tahdo olla kenenkään
mestari. Yksin Kristus on meidän Mestariimme.”*

Martti Luther; Ole turvallisin mielin – kokoelmassaan.

Vanhurskauttamisoppi on Lutherin vahvinta osaamista. Tämän opin hän on parhaiden
tuonut esille GALATALAISKIRJEEN SELITYKSESSÄ (Suomen Luterilainen
Evankeliumiyhdistys, Turun kirjapaino ja sanomalehti osakeyhtiö 1932, s.718).

Ylpeyssyytös

*Ulkokultaiset meitä syyttävät ylpeiksi ja itsepäisiksi, sellaisiksi, jotka muka yksin
tahdomme olla viisaita ...emmekä kenellekään tehdä myönnytyksiä (emt.s. 137).*

*Valeapostolit pilkkasivat Paavalia galatalaisten kuullen tähän tapaan: **Hän on äksy-
päinen ja riidankipeä mies:** pikkuseikan tähden menee rikkomaan seurakunnissa
vallitsevan yksimielisyyden, ja vain siitä syystä, että yksin on olevinaan viisas, yksin
tahtoo arvonantoa osakseen - . Näin väärin Paavalia syyttäen **tekivät hänet monen
silmissä vihatuksi** (584).*

Henkivaltojen taistelu

*Minun kimppuuni hän (saatana) tavan takaa karkaa, vajottaen minut synkkämieli-
seen mietiskelyyn siinä määrin, että saa Kristuksen minulta kertakaikkiaan pimite-
tyksi jopa ryöstetyksi (237).*

Lumouksen vaarallisuus

***Tosin muutamia palajaa,** mutta vain sellaisia, jotka ovat lievemmän lumouksen
vallassa, - lumouksen johtomiehet ja alkuunpanijat eivät palaja... **Samoin minäkin:***

minä olen varma ja Kristuksen Hengen kautta siinä vakaumuksessa, että oppini kristillisestä vanhurskaudesta on tosi ja kiistämätön (242).

Ja minä pelkään, että Paavali tällä kirjoituksellaan palautti perin harvoja eksymyksestä (491).

Keskeneräisyys

Ei edes täydellisemmilläkään pyhillä ole täyttä ja alituista iloa Jumalassa, vaan heidän sieluntilansa vaihtelee: milloin ovat murheellisia, milloin iloisia (277).

*On askel kohti terveyttä se, **että sairas tuntee ja tunnustaa tautinsa** (281).*

Usko on jotakin vaivalloista, sitä ei niinkään helposti eikä väleen opita, niin kuin lörpöttelevät kylläiset ja paisuneet henget, jotka yhdellä kertaa tyhjentävät koko Raamatun sisällön (468).

*On siis erittäin hyödyllistä, että joskus saamme tuntea luontomme ja lihamme pahuutta, **jotta silläkin tavoin heräisimme sekä kehoittuisimme uskoon ja Kristusta avuksemme huutamaan**. Näin kristitystä sukeutuu valtaisa mestari ja ihmeteltävä luoja: hän osaa surusta tehdä iloa, pelosta lohtua, synnistä vanhurskautta, kuolemasta elämää (626).*

Raamattu on luotettava

Eihän Raamattu olekaan ristiriitainen muuta kuin järkipuuttojen ja paatuneitten ulkokultaisten käsityksen mukaan (354).

***Kirottu olkoon kaikki rakkaus ja sopu, jonka säilyttämiseksi Jumalan sana täytyy vaarantaa** (504).*

Yksi ainoa opin ”piirto” (Matt.5:18) on suuremman arvoinen kuin ”taivas ja maa”; siksi emme salli sitä vähimmässäkään määrässä loukattavan. Elämässä sattuvia hairahduksia taas saatamme varsin hyvin katsoa läpi sormien (590).

*Mutta oppimme on Jumalan armosta puhdas, kaikki uskonkappaleemme varmat ja Pyhään Raamattuun perustuvat. Perkele mielellään ne tarvelisi ja turmelisi; siksi hän niin salakavalasti käy kimppuumme **mm. sillä tepsivällä todistelulla, että seurakunnissa vaalittavaa rakkautta ja sopua ei saa loukata** (591).*

Lain tehtävä

*Samoin lakikin oikeassa käytössä ollessaan muitta mutkitta paljastaa synnin, saa aikaan vihaa, syyttää, saattaa kauhuun ja vie mielet epätoivon partaalle. **(Tämä on lain varsinainen käyttö,)** ja tähän lain (pitää) pysähtyä (376).*

Jumalalle onkin **ominaista** nöyrien korottaminen, nälkäisten ravitseminen, sokeiden valaiseminen, kurjien ja masentuneiden lohduttaminen, syntisten vanhurskauttaminen, kuolleiden eläväksitekeminen, epätoivoisten ja kadotukseen tuomittujen aututtaminen (378).

Se lain käyttö on siis kaikkein parhain, kun näet lakia osataan viljellä siinä määrin, että se nöyryyttää ja **pane janoamaan Kristusta** (396).

Kaikki rakastaisivat ja kiittäisivät Jumalaa, ellei hänellä olisi helvettiä ja ellei hän rankaisi pahoja. Mutta kun hän rankaisee pahoja, ja kun kaikki ovat pahoja, niin he – sikäli kuin ovat lain alle suljettuja – **väkisinkin vihaavat ja mitä hirveimmin rienaavat Jumalaa** (404).

Lain varsinaisena tehtävänä onkin saada meistä synnalaisia, nöyryyttää ja tappaa meitä, viedä meitä helvettiin ja riistää meidät puti puhtaiksi, mutta siinä tarkoituksessa, että tulisimme vanhurskaiksi, meidät koroitettaisiin ja tehtäisiin eläviksi, vietäisiin taivaan korkeuksiin ja saisimme omaksemme kaiken. Se ei siis tapa vain tappaakseen, vaan se tappaa elämäksi (413).

Laki siis parhaimmassakin käytössään ollen kykenee ainoastaan viemään synnin- ja kuolemankauhun tuntemiseen (434).

Sillä niin kuin härät, jotka kovin vaivautuneina kantavat iestä, eivät korvaukseksi saa mitään muuta kuin ruokansa, ja niin kuin ne, sitten kun eivät enää kelpaa ikeellisiksi, teurastetaan, niin nekin, jotka laista etsivät vanhurskautta, ovat vankeja, ja heitä painaa orjuuden ies, toisin sanoen laki, ja loppujen lopuksi, kun kauan ovat kovalla työllä ja tuskalla itsensä loppuun asti näännyttäneet, saavat palkkansa: **he jäävät orjaraukoiksi ikipäivikseen** (552).

Pyhä Henki muuttaa ja uudistaa

Ja sitten toinen tapa: Pyhä Henki lähetetään sanan välityksellä uskovien sydämeen, niinkuin tässä sanotaan: ”Jumala on lähettänyt sydämeenne Poikansa Hengen” jne. Tämä toteutuu käyttämättä näkyvää muotoa, kun nimittäin suullisen sanan välityksellä saamme sellaisen hehkun ja valon, josta muutamme toiseksi ja uusiksi, **josta meihin kasvaa uusi arvostelukyky, uusi mieli ja uudet taipumukset ...Paavilaiset ja kiihkohenget sitä vastoin eivät kykene varmasti arvostelemaan ainuttakaan asiaa** (447).

Tosin **ei** (maailman silmissä) **näytä siltä kuin olisimme mieleltämme uudistuneet ja omאיםimme Pyhän Hengen**. Mutta juuri tuo **arvostelukyky** me, puheentapamme ja tunnustuksemme riittävästi ilmaisevat, että Pyhä Henki lahjoineen on meissä. **En-**

nenhän emme osanneet kerrassaan mitään asiaa oikein arvostella: emme muitta mutkitta lausuneet ja tunnustaneet, että kaikki omamme on syntiä ja kirottua (447).

*Sillä jos ken tuntee rakkautta sanaa kohtaan, halusta kuuntelee Kristusta, puhuu hänestä, ajattelee häntä, opettaa ja kirjoittaa hänestä, **tietäköön, että tämä ei ole inhimillisen tahdon eikä järjen aikaansaannosta, vaan Pyhän Hengen lahjaa**; päinvastoin: siellä, missä sanaa vihataan ja halveksitaan, siellä perkele, tämän maailman Jumala hallitsee, sokaisee ja vankeinaan pitää ihmissydämiä, jottei evankeliumin, Kristuksen ihanuuden valo heille loistaisi* (449).

Pelastusvarmuus

Sanon tämän kumotakseni sofistien ja munkkien turmiollisen opin. He ovat opettaneet ja uskoneet, **ettei kukaan saata varmasti tietää, onko armossa** (449).

Augustinus sanoo aivan oikein ja kristillisesti, **että jokainen, jolla on usko, saattaa sen havaita**. Tämän he (sofistit ja munkit) kieltävät. Olkoon minusta kaukana – näin he sanovat – sellainen varma päättelyminen, että olen armossa, että olen pyhä, että minulla on Pyhä Henki (450).

Meidän pitää siis joka päivä päättävästi ponnistella varmuudesta varmuuteen, **perin juurin hävittääksemme tuon tuhoisan valheluulon, joka on riivannut koko maailman: ”Eihän sitä ihminen tiedä, onko armossa”** (452).

Minä olen monisanaisesti osoittanut, että kristityn ihmisen pitää mitä varmimmin päätellä olevansa Jumalan armossa (458).

Uudestisyntyminen

Samoin kuin siis lapsi maallisessa suhteessa tulee perilliseksi ainoastaan syntymällä, samoin tässäkin **usko yksin tekee Jumalan lapsiksi ne, jotka syntyvät sanasta, mikä on se jumalallinen kohtu, jossa me sikiämme, jossa meitä kannetaan, josta me synnymme ja joka meitä kasvattaa** (467).

Jumala antaa sanansa, ja omistamalla sen Jumalan lahjoittamalla uskolla **me synnymme Jumalan lapsiksi** (478).

Hengellinen syntymähän on täsmälleen sama kuin usko (527).

Avain Paavalin ymmärtämiseen

Mutta kun seurakunnanpaimenilta ja kaitsijoilta puuttuu sanan käsitys, harjoitus ja puhdas käsittely, he ehdottomasti elävät **suruttomina**: eihän heillä ole mitään kiu-

sausta, ristin eikä vainojen tuottamaa harjoitusta, **joka tavallisimmin on puhtaan sanan julistamisen seurauksena**. Heidän oli siis mahdotonta ymmärtää Paavalia. Meillä taas on Jumalan armosta puhdas uskonoppi, jota me myös avoimesti tunnustamme. Sen tähden meidän onkin pakko kärsiä perkeleen ja maailman hirveintä vihaa ja vainoamista; ja elleivät hirmuvaltiaat ja harhaoppiset väkivalloin ja viekkauksin sekä saatana sydänvapistuksin ja tulinuolin meitä räökkäisi, **niin Paavali olisi meille yhtä käsittämätön ja tuntematon kuin hän oli koko maailmalle menneinä vuosisatoina ja yhä vieläkin on vastustajillemme: paavilaisille ja kiihköhengille. Niinpä profetian lahja ja oma tutkimisemme liittyneinä sisäisiin ja ulkonaisiin ahdistuksiin avaavat ymmärryksemme, niin että oikein käsitämme Paavalin ja koko Raamatun (496-497).**

Valeapostolit

Sellainenhan on noiden kyykäärmeiden (**valeapostolien**) kaunis tapa: hurskaasta ja vilpittömästä sydämestä lähteneet sanat he tekevät epäluulonalaisiksi, vääntäen ne ovelan viekkaasti tarkoittamaan aivan päinvastaista kuin niiden lausuja on tarkoittanut. Tässä he ovat ihmeteltäviä mestareita...Mutta heitähän panee toimimaan **ilkeyden henki**: hän vimmauttaa heidät siinä määrin, **että saatanallisessa katkeruudessaan hurskaita kohtaan eivät voi olla pahansuovasti selittelemättä näiden sanoja ja kirjoituksia (501).**

Minä näen vaivaa, jotta jälleen voitatte Kristuksen muodon ja kaltaisuuden ettekä Paavalin. Näissä sanoissa hän ohimennen viittaa **valeapostoleihin: hehän hävittivät Kristuksen muodon uskovien sydämistä ja sen sijalle muovailivat vieraan muodon – omansa (511).**

Sota syttyy

Kaikki oli ennen evankeliumin esiintuloa niin leppoisan rauhallista, mutta nyt, kun sitä on julistettu, kaikki menee mullin mallin...hurskaat saavat maailmassa pitää hyvänä sen kunnianimen, että ovat kapinallisia, rauhanrikkokkia ja lukemattomien onnettomuuksien aiheuttajia...**Älköön tunnustautuko kristityksi se, joka ei halua kärsiä vainoa Ismaelin puolelta! (533.534).**

Ken ikinä siis on valmis opettamaan Kristusta ja tunnustamaan häntä vanhurskautenamme, **hänen on pakko kohta kuulla olevansa vahingollinen, epäjärjestyistä aikaansaava ihminen (535).**

Ja näin vastustajat nykyään syyttävät minua paavivallan ja Rooman valtakunnan hämmennyksiin saattajaksi. Jos minä pysyisin vaiti, olisi ”väkevän, aseellisen miehen koko omaisuus turvassa” (Luuk.11:21), eikä paavi minua enää vainoaisi (535).

Jos siis evankeliumia julistetaan täydessä rauhassa, on se aivan varmana merkinä siitä, että se ei ole evankeliumia (592).

En siis mitenkään soisi paavin, piispojen, ruhtinaiden ja kiihkohenkien olevan sovussa kanssamme. Sellainen sopuhan eittämättömästi merkitsisi sitä, että olemme menettäneet oikean opin (593).

Evankeliumin kukoistaessa täytyy siis ristin pahennuksen välttämättömyyden pakosta seurata – muussa tapauksessa perkeleeseen ei ole sattunut täysosuma, vaan häntä on vain keveästi huitaistu. Jos tulee täysosuma, hän ei pysy rauhallisena, vaan alkaa metelöidä kauheasti ja panee kaiken sekaisin (594).

*Älköön siis millään muotoa ristin pahennusta poistettako; niin kävisi, jos julistaisimme sitä, mitä tämän maailman ruhtinas jäsenineen halusta kuuntelisivat, **nimittäin teoista tulevaa vanhurskautta**; silloin meillä olisi säyseä perkele, suosiollinen maailma, leppyinen paavi ja leppyiset ruhtinaat!* (594).

USKOVA JA MAAILMA

1. Toinen toisensa tuomitseminen

*Paavalilainen sanonta ”maailma on minulle ristiinnaulittu”, toisin sanoen, **päätelen maailman kadotukseen tuomituksi**; ”ja minä maailmalle”, toisin sanoen, **maailma vuorostaan päättelee minut kadotukseen tuomituksi**. Me siis ristiinnaulitsemme ja kadotukseen tuomitsemme toinen toisemme: minä kiroan perkeleen myrkkynä maailman koko vanhurskauden ja opin; maailma vuorostaan kiroaa minun oppini ja tekoni, päättelee minut **ruttoisaksi mieheksi, vääräoppiseksi, kapinalliseksi*** (693-694).

2. Mikä on maailma?

*Hurskaat taas sanovat maailmaa – niin, ”maailma” ei Pyhässä Raamatussa merkitse vain julkijumalattomia rikoksellisia, vaan niitäkin, jotka ovat hyvin vilpittömiä, hyvin viisaita ja hyvin pyhiä – **perkeleen lapseksi**, joka tarkkaan seuraa isänsä askeleita* (694-695).

3. Kaksi vihaa vastakkain

*Näin sanomalla Paavali siis todistaa **Pyhän Hengen antamalla pohjattomalla vihalla** vihaavansa maailmaa, ja maailman vuorostaan pohjattomalla, **pahan hengen antamalla vihalla** vihaavan häntä:’; on kuin hän sanoisi: Ei mitenkään voi olemassa mitään sovinnollista suhdetta minun ja maailman välillä* (695).